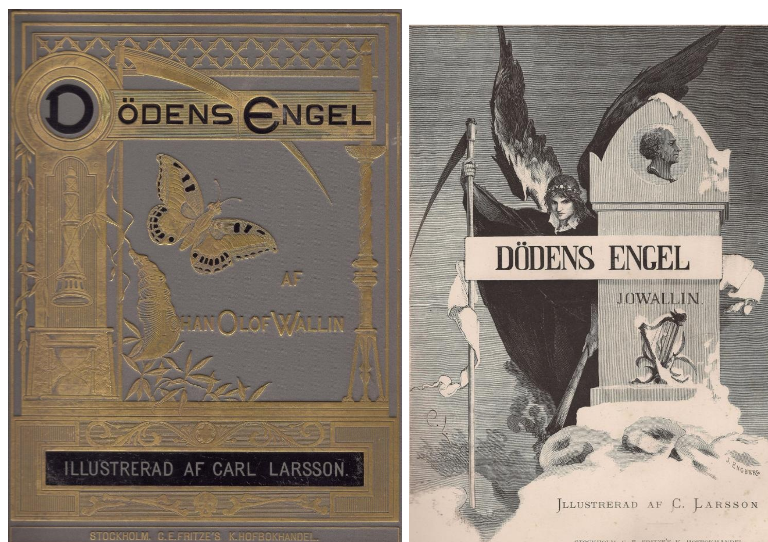

Dödens Engel

af

Johan Olof Wallin

Illustrerad af Carl Larsson

Stockholm. C. E. Fritze’s K. Hofbokhandel

»En gång dö, och sedan domen».
PAULUS.

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1880

Förord till den elektroniska utgåvan

Dödens Engel skrevs av **Johan Olof Wallin** (1779-1839) under den ödesdigra koleraepidemin 1834. I **Förordet till Witterhets-arbetena** beskrivs verket såsom att "Utkastet till den herrliga dikten: Dödens Engel är af år 1834 (cholera-tiden); men stycket undergick tidtals omarbetningar, och fullbordades under Wallins sista sjukdom. Ett bestämdt årtal för tillkomsten deraf kan således icke angifvas."

Verket har illustrerats med dramatiska bilder av **Carl Larsson** (1853-1919) i den utgåva som trycktes 1880 med grafik av xylograferna Jonas Engberg (1833-1890), Wilhelm Meyer (1844-1944), R. Lindgren (??) och Evald Hansen (1840-1920). Denna utgåva har även legat till grund för ett flertal översättningar av verket, där även illustrationerna finns med.

Verket har skannats av Ralph E på flatskanner med 600 dpi i färg, varefter bearbetning har skett till 300 dpi jpg-bilder i färg samt 600 dpi svartvita G4 tiff-bilder, vilka exponeras i ca 90 dpi tillsammans med OCR-text.

Detta verk har Ralph E lagt upp på Internet Archive, där det kan läsas i färg såsom en uppslagen bok.

Dödens Engel 1880 finns upplagd på Wikisource.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

I Adams barn, som af jorden födens, Och vänden åter till jorden om! I ären mine, I ären dödens, Allt sedan synden i verlden kom. Jag står i öster Och når till vester; Och tusen röster, I tidens gäster, Jag bär till eder med Herrans ord Från luft och lågor och haf och jord.

C. L., ill.W. MEYER, X.A.

I bon och byggen, som sparfvar bygga Sitt bo i sommarens gröna lund. De sjöngo glada, de sutto trygga I trädens löfviga skygd, en stund: Men fåglanästen Ej profvet höllo, När deras fästen För stormen föllo -- Och tyst blef sången, och sjöngs ej om, Och glädjen, gången, ej återkom.

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

I gån och sucken, som dufvor sucka, För morgondagen, som I ej sett; Då oförtänkt, som en fallets lucka, Sig jorden öppnar för er med ett -- Och I försvinnen I plötsligt nedan -- Och edra minnen Försvinna sedan -- Och nytänd måne ur silfversky Ser andra komma -- och andra fly.

C. L., ill.W. MEYER, X. A.

I sväfven lätta i dansens ringar, I stojen yra i nöjets lag, Och myrten blommar, och lyran klingar ... Men öfver tröskelen stiger jag: Då stannar dansen, Då sänkas ljuden, Då vissnar kransen, Då bleknar bruden, Och *sorg är änden,* som skriften sagt, *Uppå all glädje* och glans och makt.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

Jag är den starke, som hafver magten, Till dess en starkare komma skall. På höga fjellen, i djupa schakten, Det är min anda, som susar kall. De smittans ilar, Som rensa länder; De nattens pilar, Som ut jag sänder, De slå sitt offer, och slaget tål Ej mur af koppar, ej sköld af stål.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

Jag sveper vingen om nordanstormen, Och rullar dynande våg mot strand. Af stats-systemer jag krossar formen, Och vrider viggan ur dundrarns hand. Som nattens väkter, Jag sekler jagar; Och menskoslägter Och verk och dagar, Som böljor, hvälfva sig för min fot, Tills sista böljan der lagt sitt knot.

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

Mot mig förlora sig vett och vapen, Mot mig ej lärdom och konst består. Jag frihet ger åt lifegenskapen, Och herrskarviljan i jern jag slår. Jag striden leder -- Och härar falla; De ligga neder, De ligga alla, Och vakna ej vid larmtrummans bud, Men först vid domens basunaljud.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

Min hand blott vinkar -- och jorden sopas: Allt lefvande till det rummet far, Der intet öra hör namnet ropas, Och ingen tunga sig rör till svar. Min fot lustvandrar -- Och stjelper troner; Och Alexandrar, Napoleoner, De herrar fordne i höga loft, Der äro vordne en handfull stoft.

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

I låga jorden, på den de vandra, På den de strida om rang och arf, Jag blandar slägterna om hvarandra, Jag lägger tiderna hvarf på hvarf. I djupa natten Ej följer prakten, Och icke skatten, Och icke magten. En gång de egas -- en annan gång De andras äro, som laga fång.

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

Ej ofvan jord är en borg belägen, Som eder tryggar, I vandringsmän! En egen egendom I ej egen, Fast öppet fastebref lydt på den. Se, diademen Och sorgedoket, Och purpurbrämen Och arbetsoket Sig nya hufvuden sluta kring, Om nya halsar de slå sin ring!

C. L., ill.Evald Hansen, xyl.

I ären komne, I skolen gånga; I hafven här icke hem och hus: I skolen bo i den staden trånga, Der sol och måne ej tända ljus; Der sköldemärket I porten krossas, Och ur dagsverket Den trötte lossas, Och fångens länkar och hjertats band Så spröde brista för samma hand.

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

Hvar är din moder? Hvar är din maka? Då ha de vandrat den vägen bort, På den de komma ej mer tillbaka. På den du följer dem inom kort ... Ty skatten akta, Som Gud dig sänder! Den halkar sakta Ur dina händer, Och ses ej åter af dig, förrän Du svara skall, hur du vårdat den.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

Hvar är din broder? Hvar är din like? Så frågar Herren dig då ej mer. Då har du bröder, du spotske rike! Uti de matkar, du näring ger -- Och när de mätta, Som du, aflida, Skall efter detta En matk dig bida, Som närs och lefver, i evig tid, Uppå ett samvete utan frid.

C. L., ill.

Han bidar eder, som liknöjdt skåden En annans fall, blott I sjelfve stån, Som tro och fädernesland förråden, Och med det heliga drifven hån, Som lagar vriden, Och hjertan villen, Och oskuldsfriden På lek förspillen! Och *ve* blir slutet på hån och lek, Då hämdens vålnad sig reser blek.

C. L., ill.

Han bidar eder, I lögnens andar, Då tungan låder vid eder gom. Åt redligheten sitt gift hon blandar, 0ch äran faller för hennes dom -- Men mot min glafven I intet kunnen: Jag spärrar grafven Och smädemunnen, Som nästa gång, se’n han målet mist, För *den* skall svara, som dömmer sist!

C. L., ill.R. LINDGREN, xyl.

Ransaken, dödlige, edra syften, Med bäfvan forsken er själs begär; Och rena händer och hjertan lyften Till *den*, som vet hvad i menskan är. I till den orten Dock skolen lända, Der öfver porten, Till tidens ända, Det skrefs oryggeligt, det beslut: *Här hvar går in, och går ingen ut!*

C. L., ill.J. E., xyl.

Er jorden slukar, med värf och planer, Och lycker åter sin mun igen, Om likt favoner, om likt orkaner, I vederqvickt eller härjat den -- Men ej af jorden Ert mått begären: Ty det I vorden Och det I ären, Det verket, eder blef anbefaldt, Den Ende känner, som känner allt.

C. L., ill.J. ENGBERG, xyl.

Hvad Herren äskar, till dig han sade; Han mätte ut, för ditt vandringslopp, Hvad du, o menska, att bära hade, Och hvad du hade att fylla opp. Han kraft beskärde Till hvad du borde, Och vishet lärde, Att rätt du gjorde, Om blott du hörde i lydigt bröst Den store, helige Andens röst.

J. Engberg (grafik)

Hör anderösten, den klara, djupa, Och i hans ärende upprätt gack; Du se'n ej spörje, om du skall stupa, Ej heller sörje för verldens tack! Du fylle kallet -- Och frukte icke! Ur sjelfva fallet Du uppåt blicke! Så skall dig fatta en englahand Och stilla föra dig till ditt land.

W. Meyer. X A. (grafik)

Gack trygg, i styrkan af ädel vilja, Igenom profvets och mödans tid! Så kan dig verlden från lyckan skilja, Men ej från dygdens och sinnets frid; Så kan i jorden Väl kroppen myllas, Dock gudaorden På anden fyllas: *Du trofast var intill dödens dag; Nu, gode tjenare, lönen tag!*

W. Meyer. X A. (grafik)

Gör rätt åt alla, och lindra nöden, Och trösta sorgen, hvarhelst du kan! Försvara sanningen uti döden, Och vinn som christen, och fall som man! Ej jordisk vinning Till lön du tager, Ej kring din tinning En snarblekt lager, Men, ljus och evig och skön och hel, De sälla heligas arfvedel.

J. Engberg (grafik)

Hvad vore tron, om den icke låge, En klarögd perla, på hjertats grund, Och upp till himmelen stilla såge, Då skalet brister i mogna'ns stund? Den sköna hvilan Gör slut på plågan ... Och -- blixtrar bilan, Och flammar lågan, Martyr, se himmelen öppnar sig, Och kronan räcker Försonarn dig!

E. Hansen (grafik)

Hvad vore dygden, om lifvet vore Med stoftets flämtande gnista släckt? Du förste Gustaf! Du andre store! Du frie, modige Engelbrecht! Och alla visa, Och alla ömma, Som menskor prisa -- Och menskor glömma! Hvad vore ömhet, förstånd och kraft, Om endast grafven till mål I haft?

W. Meyer. X. A. (grafik)

Hvad vore äran, som till er ropar Att vörda pligten -- att dö för den -- Om hon berodde af fala hopar Och deras falare hufvudmän? Nu strålar friden Från hennes anlet, Om också tiden En suck föranlät; Ty tiden stänker ej upp sitt dam Till stjernegatan, der hon går fram.

W. Meyer. X (grafik)

Hvad vore lyckan? Hvad vore glädjen, I kärleksringen, så ljuf och ren, Om, när den bryts, I ej återkedjen Dess brutna länkar vid hoppets sken? Så ödeblifvet, O hjertan såta, Hvad vore lifvet? En olöst gåta! Ett obarmhertigt Uriebref, Som Gud i vrede för menskan skref!

En åldrig Jakob sin Josef mister, Och Jonathan ifrån David går, Och pressadt bröst i en suckan brister, Som ingen tröst i all verlden får! Och Rachel gråter De kära späda, Och sig ej låter Af något gläda! Ty ute är med hvad dyrast var För hennes hjerta och hennes dar:

W. Meyer. X. (grafik)

Men Gud är kärleken. -- Lugnen eder, Betryckta hjertan, och fatten hopp! Det korn, I laden i jorden neder, I gyllne skördar skall spira opp! O, hvad I laden Med sorg i grafven, Hvad kärt I haden, Hvad kärt I hafven, Det är ej borta -- men dock ej der, Det är hos *honom*, som evigt *är!*

J. Engberg (grafik)

I honom lefver allt lif, och röres All kraft, och tänder sig klart allt ljus. Hans kärlek famnar ock det, som föres Till andra boningar af hans hus. Se genom dimman, Du barnasinne! När äfven timman För dig är inne, Så kallar Fadren. Emellertid Med trohet verka och tåligt lid!

W. Meyer. X. A. (grafik)

Dröj, lik Maria, med känslor rena, Vid Jesu fötter, och hör och bed! Se upp till korset, som Magdalena, Der nåden blickar till ångern ned! Johannes, slut dig, Till Vännens hjerta! Han tager ut dig Ur tvång och smärta, Till helig frihet och salig fröjd Uti sitt himmelska rikes höjd.

Evald Hansen (grafik)

Väl dem, som redligt det ädla velat, Det rätta sökt och det milda tänkt, Som älskat mycket, fastän de felat! Dem varder mycket ock efterskänkt. De här ej blefvo Allt hvad de skulle; Men englar skrefvo, Så kärleksfulle, Hvad genom dem, uti minsta mån, Den verlden glädt, som de kommo från.

R. Lindgren (grafik)

De hafva hållit sig vid det ena, Att frukta Herran, och intet mer: De hafva tvagit sin kläder rena Uti det blodet, som oskuld ger. All strid är lyktad, All synd förlåten, Och oron flyktad, Och stillad gråten -- Den store Fadren vet deras namn, Och trötte sjunka de i hans famn.

R. Lindgren (grafik)

Så fridfullt de uti Herran somna, Så fröjdfullt helsa de Herrans dag: De ur bedröfvelse äro komna Och undan ödenas alla slag. Ej mera fångna I jordebanden, De äro gångna, Så talar anden, Ur mödans träldom till fridens hem, Och deras gerningar följa dem!

R. Lindgren (grafik)

De äro gångna! De gingo tida Till rätta hemmet i Fadrens hus. De skola bo i den staden vida, Der sol och måne ej skifta ljus: Ty klara solen Är *han*, som råder Från höga stolen, Och ser i nåder Till allt, som rum i den staden fick, Och lif och salighet är hans blick!

Evald Hansen (grafik)

Och rum för alla, som tro och hoppas, För alla rum uti himlen är! Och som, när fikonaträdet knoppas, I veten sommaren vara när; Alltså I kännen, Då dagen svalkas, Hur Himlavännen Till eder nalkas, Och för till rummet, som han beredt, Der I med honom förblifven ett.

R. Lindgren (grafik)

Då dagen svalkas och skuggan breder Kring edra dalar och berg sitt flor, Så kommer han och förlossar eder, Hvars magt är såsom hans kärlek stor. De ögon trötta, En stund de somna . . . De verktyg nötta, En stund de domna . . . En annan stund till ett annat lopp I edra hufvuden lyften opp!

J. Engberg (grafik)

Och ny är himlen, och ny är jorden, Och ny är himlens och jordens son, Och saknar icke, odödlig vorden, Det trånga hemmet, han kom ifrån. Det är försvunnit, Det är forvandladt -- Men tro, som vunnit! Men dygd, som handlat! I hafven lotten åt er beredd, Af låga sinnen ej hörd och sedd.

Då äro torkade alla tårar, Då äro helade alla sår . . . Ej mer, på trafvar af lik och bårar, Med fackla nedvänd och släckt, jag står. Jag facklan vänder -- Och i detsamma Den återtänder Vid lifvets flamma, Och blandar, evig seraf, min ton I eder lofsång vid ljusets thron!